

БРИЧУК Марія

Національний університет фізичного виховання і спорту України

<https://orcid.org/0000-0002-9094-0527>mbrychuk@uni-sport.edu.ua**ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ ДО ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ ПІД ЧАС ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

Стаття присвячена актуальній проблемі формування екологічної компетентності у учнів фахівцями з фізичної культури і спорту. У роботі обґрунтовано необхідність інтеграції екологічної освіти в процес професійної підготовки, зважаючи на зростаючу роль екологічної свідомості у сучасному суспільстві. Визначено, що екологічна компетентність є інтегративною особистісною характеристикою, що поєднує когнітивні, афективні та поведінкові компоненти. Проаналізовано наукові праці, присвячені формуванню екологічної компетентності, та виявлено, що туристична діяльність є ефективним засобом її розвитку. Обґрунтовано доцільність використання туристичної діяльності як педагогічного інструменту для формування екологічної компетентності учнів. У статті визначено ключові компоненти екологічної підготовки майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту, включаючи фундаментальні екологічні знання, методичні та педагогічні знання, практичні навички та ціннісно-мотиваційні орієнтації. Запропоновано конкретні напрямки реалізації набутих компетентностей через інтеграцію туристичної діяльності в освітній процес, такі як проектування екологічно орієнтованих маршрутів, використання туризму для формування екологічної свідомості та розвиток практичних навичок екологічно безпечної поведінки. Підкреслено важливість використання міждисциплінарного підходу та інтерактивних методів навчання для ефективного формування екологічної компетентності. Визначено перелік дисциплін, що формують необхідні компетентності у майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту в Національному університеті фізичного виховання і спорту України. Перспективи подальших досліджень спрямовані на розробку та апробацію методики формування екологічної компетентності здобувачів вищої освіти засобами туристичної діяльності. Доцільно дослідити вплив різних видів туристичної діяльності на формування окремих компонентів екологічної компетентності, а також вивчити можливості використання інформаційно-комунікаційних технологій для підтримки цього процесу.

Ключові слова: екологічна компетентність, екологічна освіта, туристична діяльність, фахівці з фізичної культури і спорту.

[https://doi.org/10.31891/pcs.2025.1\(1\).24](https://doi.org/10.31891/pcs.2025.1(1).24)

1. ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Сучасний світ стикається з численними екологічними проблемами, які вимагають від суспільства активних дій для їх вирішення. Важливу роль у цьому процесі відіграє формування екологічної компетентності у підростаючого покоління, що передбачає раціональне ставлення до природних ресурсів, усвідомлення ролі навколишнього середовища та збереження природи для сталого розвитку суспільства, формування здорового способу життя. Зважаючи на глобальні екологічні виклики, формування екологічної компетентності стає невід'ємною частиною професійного розвитку фахівців з фізичної культури і спорту, що вимагає перегляду освітніх програм та включення відповідних дисциплін.

Нинішні вимоги до підготовки фахівців з фізичної культури і спорту включають не

лише опанування відповідними фаховими компетентностями, вміннями та знаннями, що затверджені у відповідних освітньо-професійних програмах а також набуття практичного досвіду. Одним з ефективних засобів формування екологічної компетентності є туристична діяльність, яка дозволяє учням безпосередньо взаємодіяти з природою, вивчати її особливості та усвідомлювати необхідність її збереження. Підготовка фахівців з фізичної культури і спорту до формування екологічної компетентності учнів вимагає набуття ними практичних навичок з організації туристичної діяльності, включаючи вміння орієнтуватися на місцевості, надавати першу медичну допомогу та мінімізувати негативний вплив на довкілля.

В умовах війни, коли психологічний стан населення України зазнає значного впливу, туристична діяльність набуває додаткового значення як засіб психологічної реабілітації та відновлення. Спільні походи, активний

відпочинок на природі, спілкування з однодумцями – все це сприяє зниженню рівня стресу, покращенню настрою та відновленню психологічної рівноваги. Таким чином, туристична діяльність спрямована на формування екологічної компетентності, дозволяє учням не лише отримати знання про природу, а й розвинути емоційний зв'язок з нею, усвідомити її цінність та необхідність її збереження. Тому актуальним є питання підготовки кадрів з фізичної культури і спорту, здатних організовувати та проводити туристичну діяльність та формувати екологічну компетентність учнів.

2. АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ПУБЛІКАЦІЙ

Проблема формування екологічної компетентності набула значної актуальності в контексті сучасних екологічних викликів, що зумовило її глибоке дослідження в різних галузях знань. Філософський аспект екологічної компетентності розглядається у працях таких науковців, як В. Бровдій, М. Дробноход, Л. Курняк, В. Крисаченко зосереджуються на аналізі етичних та аксіологічних основ екологічної свідомості, формуванні екологічного світогляду та визначенні місця людини в системі природних відносин.

Психологічні аспекти екологічної компетентності досліджуються у працях О. Вернік, С. Дерябо, Т. Євдокимової, С. Кравченко, А. Львовичкіної, Ю. Швалба, В. Ясвіна вивчають механізми формування екологічної свідомості, екологічної поведінки, розвиток екологічного мислення та емоційного ставлення до природи.

Вагомий внесок у розробку теоретико-методологічних засад формування екологічної компетентності зробили Г. Білецька, Л. Лук'янова, О. Пруцакова, Н. Пустовіт, Л. Руденко, Л. Титаренко, С. Шмалей, запропонувавши концептуальні моделі, методичні підходи та педагогічні технології, спрямовані на формування екологічної компетентності в освітньому процесі. Їхні дослідження охоплюють різні аспекти, включаючи екологічну освіту, екологічне виховання, формування екологічної культури та розвиток екологічної відповідальності.

Дослідження, проведені Т. Круцевич, Н. Пангеловою, Г. Безверхньою,

Ю. Грабовським, Л. Тимошенко та К. Лабарткавою, підтверджують концептуальну значущість туристичної діяльності як ефективного інструменту рекреаційно-оздоровчої діяльності різних груп населення.

3. ВИДЛЕННЯ НЕВИРИШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОЗНАЧЕНА СТАТТЯ

Мета дослідження - визначити методичні засади підготовки фахівців з фізичної культури і спорту до формування екологічної компетентності учнів засобами туристичної діяльності.

Методи дослідження: теоретичний аналіз та узагальнення науково-методичної літератури.

4. ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ ОБҐРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

У грудні 2001 р. в Україні прийнята Концепція екологічної освіти України, в якій передбачається, що екологічна освіта, як цілісне культурологічне явище, що включає процеси навчання, виховання, розвитку особистості, повинна спрямовуватися на формування екологічної культури, як складової системи національного і громадського виховання всіх верств населення України (у тому числі через екологічне просвітництво за допомогою громадських екологічних організацій), екологізацію навчальних дисциплін та програм підготовки, а також на професійну екологічну підготовку через базову екологічну освіту. Особливе значення має екологічна освіта для студентів педагогічних вищих навчальних закладів, майбутніх вихователів і вчителів, які поряд із загальним високим рівнем екологічної культури мають опанувати методику екологічної виховної роботи [1].

Концептуальна трансформація освітнього процесу, що впроваджується Міністерством освіти і науки України, спрямована на фундаментальну зміну парадигми навчання та модернізацію змісту освіти. Ключовим пріоритетом реформи є формування особистості, здатної до інноваційної

діяльності, відповідального громадянства та дотримання принципів прав людини.

Передбачається перехід від репродуктивної моделі навчання, що базується на механічному запам'ятовуванні до компетентнісного підходу. Компетентність розглядається як інтегративна динамічна система знань, умінь, навичок, когнітивних стратегій, аксіологічних орієнтацій та особистісних якостей, що забезпечує ефективну соціалізацію, професійну реалізацію та подальшу освітню траєкторію індивіда. Таким чином, освітній процес орієнтований на формування не лише фундаментального ядра знань, але й на розвиток когнітивних та практичних навичок, необхідних для їх застосування, а також на формування системи цінностей, що відповідають вимогам сучасного суспільства. Перелік ключових компетентностей, які мають бути сформовані у здобувачів освіти, регламентується Законом України «Про освіту», що забезпечує законодавчу базу для реалізації компетентнісного підходу в освітньому процесі.

Також в Стандарті базової середньої визначено ключові компетентності, якими мають оволодіти учні після закінчення кожного з двох циклів – адаптаційного (5-6 класи) і базового предметного навчання (7-9 класи), та наскрізні вміння. Однією з компетентностей, яку мають опанувати учні НУШ є *екологічна* компетентність, що передбачає усвідомлення екологічних основ природокористування, необхідності охорони природи, дотримання правил поведінки на природі, ощадливого використання природних ресурсів, розуміння контексту і взаємозв'язку господарської діяльності і важливості збереження природи для забезпечення сталого розвитку суспільства [2]. Поняття екологічна компетентність з'явилося відносно недавно і науковці вкладають в нього різні сенси проте простежується чітка тенденція до її визначення як інтегративної особистісної характеристики, тобто визначається як інтегративна якість особистості, що характеризується здатністю до ефективної взаємодії з навколишнім середовищем на основі усвідомлення екологічних принципів та закономірностей. На відміну від екологічної культури, що може мати як суспільний, так і індивідуальний вимір,

екологічна компетентність фокусується виключно на особистісних якостях.

Аналіз наукових праць дозволяє узагальнити визначення поняття «екологічна компетентність» [3,4]:

Екологічна компетентність визначається як складна, інтегративна особистісна характеристика, що поєднує когнітивний, афективний та поведінковий компоненти (Г. Білецька, І. Мостов'як), не обмежується лише знаннями про екологію, але передбачає їх інтеграцію з цінностями, навичками та готовністю до практичної діяльності (Л. Руденко).

Л. Титаренко розглядає екологічну компетентність як здатність до ситуативної діяльності, що передбачає актуалізацію екологічних знань, навичок та цінностей у процесі прийняття рішень та здійснення дій з урахуванням їх екологічних наслідків. Концепція акцентує увагу на практичній реалізації екологічних знань у повсякденному житті, що є критично важливим для майбутніх педагогів.

Здатність індивіда до екологічно відповідальної поведінки в конкретних життєвих ситуаціях відображає Ю. Шапран.

Ключовим аспектом екологічної компетентності є здатність до практичного вирішення екологічних завдань (Л. Руденко).

Екологічна компетентність передбачає наявність сформованої системи екологічних цінностей, що визначають ставлення до природи (Н. Баюрко, С. Жданова).

Екологічна компетентність є динамічною якістю, що формується протягом усього життя під впливом освіти, виховання та особистого досвіду (І. Мостов'як, Н. Олійник). Вона передбачає постійне вдосконалення знань, навичок та цінностей, а також готовність до адаптації до мінливих екологічних умов (Н. Куриленко).

Екологічна компетентність є складовою професійної компетентності педагога, що визначає його здатність до ефективного формування екологічної свідомості учнів (Н. Баюрко, С. Жданова) та передбачає володіння не лише екологічними знаннями, але й методиками екологічного виховання та вмінням організовувати екологічно спрямовану діяльність (Н. Олійник).

Отже, екологічна компетентність є динамічною якістю, що формується в процесі навчання, професійної та побутової

діяльності та передбачає не лише наявність екологічних знань, але й здатність до їх інтеграції з особистісними цінностями та практичними навичками. Особлива увага приділяється ролі екологічної компетентності в професійній діяльності педагога. Вчителі, володіючи високим рівнем екологічної компетентності, здатні ефективно формувати

екологічну свідомість учнів, сприяти розвитку їхньої екологічної культури та екологічно відповідальної поведінки.

Сформулюємо, які знання та вміння необхідні майбутньому фахівцю з фізичної культури та спорту для ефективної реалізації завдань екологічної освіти та формування екологічної компетентності учнів (таблиця 1).

Таблиця 1

Ключові компоненти екологічної підготовки майбутнього фахівця з фізичної культури і спорту

Категорія знань	Необхідні знання
<i>Фундаментальні екологічні знання</i>	Розуміння основних екологічних принципів, законів та закономірностей функціонування екологічних систем
	Знання про біорізноманіття, екологічні проблеми локального, регіонального та глобального рівнів, а також основних шляхів їх вирішення
	Усвідомлення принципів сталого розвитку та необхідності раціонального природокористування
<i>Методологічні знання</i>	Оволодіння методиками екологічного виховання, здатність до розробки та реалізації екологічних проєктів у контексті фізичної культури та спорту
	Вміння використовувати інтерактивні методи навчання та інформаційно-комунікаційні технології, що сприяють формуванню екологічної компетентності учнів
	Здатність до екологізації навчальних програм та дисциплін з фізичної культури та спорту
<i>Педагогічні знання</i>	Розуміння сутності та структури екологічної компетентності як інтегративної особистісної характеристики
	Знання про психологічні та педагогічні аспекти формування екологічної свідомості та екологічно відповідальної поведінки
	Вміння створювати екологічно сприятливе освітнє середовище, що стимулює екологічну активність учнів
<i>Практичні навички</i>	Здатність до організації та проведення екологічно спрямованих заходів у рамках фізичної культури (організація та проведення екскурсій та походів, спортивних змагань з усвідомленим ставленням до навколишнього середовища, елементами екологічної освіти, тощо)
	Вміння використовувати природні ресурси для організації занять з фізичної культури з урахуванням екологічних принципів
	Навички екологічного моніторингу та оцінки стану навколишнього середовища
<i>Ціннісно-мотиваційні орієнтації</i>	Сформована система екологічних цінностей, що визначають ставлення до природи
	Усвідомлення особистої відповідальності за стан довкілля та готовність до активної участі у вирішенні екологічних проблем
	Екологічно орієнтована поведінка, зумовлена усвідомленням особистої ролі в екологічних процесах та відповідальності за вплив на довкілля, а не прагматичними міркуваннями

Підготовка фахівців з фізичної культури і спорту Національного університету фізичного виховання і спорту України відбувається відповідно до освітньо-професійної програми (ОПП) першого бакалаврського рівня вищої освіти за предметною спеціальністю А4 «Середня освіта (Фізична культура)» галузь знань А Освіта та освітньо-професійної програми першого бакалаврського рівня вищої освіти за спеціальністю А7 Фізична культура і спорт за спеціалізаціями галузь знань А Освіта.

Обов'язковим компонентом зазначених ОПП є «Практика зі спортивного туризму та орієнтування», що формує загальні компетентності, зокрема – здатність працювати в команді, спроможність застосовувати знання у практичних ситуаціях; фахові компетентності – здатність використовувати спортивні споруди, спеціальне обладнання та інвентар, безперервний професійний розвиток, організовувати та проводити заходи зі спортивного туризму та орієнтування,

оздоровчо-рекреаційного туризму з різними групами населення [5].

Туристична діяльність розглядається також у вивченні таких дисциплін: для спеціальності «Середня освіта (фізична культура)»: обов'язкові компоненти - «Методика туристсько-краєзнавчої роботи в школі», «Методика організації занять зі спеціалізованих видів туризму», «Основи екологічного туризму» [6] та вибіркові освітні компоненти «Теорія і методика викладання туризму», «Методика туристсько-краєзнавчої роботи в дошкільних закладах» [7]. Для спеціальності «Фізична культура і спорт»: «Активний туризм в освітній і виробничій сферах» (спеціалізація фізичне виховання в освітній та виробничій сферах) [8] та вибірковий освітній компонент «Туристсько-краєзнавча робота в закладах загальної середньої освіти» [9].

Таким чином, теоретична підготовка майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту у Національному університеті фізичного виховання і спорту України створює основу для їхньої практичної діяльності у сфері туризму. Отримані знання та навички дозволяють їм ефективно організовувати туристичну діяльність та спрямовувати її на формування екологічної компетентності учнів.

Реалізація набутих компетентностей майбутнім фахівцем з фізичної культури та спорту на практиці вбачається через інтеграцію туристичної діяльності в освітній процес, що передбачає застосування міждисциплінарного підходу та використання туризму як педагогічного інструменту для формування екологічної компетентності учнів. Пропонуємо основні напрямки діяльності:

- проектування та впровадження туристичних маршрутів з усвідомленим ставленням до природи та елементами екологічної освіти;

- розробка навчально-пізнавальних маршрутів та екологічних стежок, що забезпечують безпосереднє ознайомлення учнів з біологічним різноманіттям, екосистемами та ландшафтами, що мають екологічну цінність;

- використання туристично-краєзнавчих екскурсій як форми інтерактивного навчання, що сприяє

формуванню екологічного мислення та розвитку екологічної свідомості;

- інтеграція екологічного моніторингу в туристичну діяльність, що передбачає проведення спостережень, фіксацію та аналіз даних про стан довкілля та краєзнавчого вивчення території подорожі;

- проведення досліджень природних і культурних ландшафтів засобами огляду та вивчення визначних природних об'єктів, процесів і явищ, пам'яток духовної і матеріальної культури, пам'ятних місць та об'єктів традиційної й сакральної життєдіяльності людини тощо.

- використання туристичної діяльності як засобу формування практичних навичок екологічно відповідальної поведінки та навичок виживання та життєзабезпечення (розбиття бівуаку, підбір спорядження, приготування їжі, орієнтування на місцевості, визначення азимута, вміння користуватися компасом та картою, надавати першу долікарську допомогу тощо).

- проведення екологічних ігор, квестів та інтерактивних занять на природі, що сприяють закріпленню екологічних знань та формуванню екологічної культури;

- використання туристичної діяльності для формування емоційного зв'язку з природою, розвитку емпатії та усвідомлення цінності природного середовища, краєзнавчого вивчення територій та патріотичного виховання;

- організація екологічних акцій та волонтерських проєктів у рамках туристичної діяльності, що сприяють формуванню активної екологічної позиції;

- використовувати природні ресурси для оздоровлення та рекреації населення;

- проведення дискусій та бесід про екологічні проблеми та шляхи їх вирішення під час туристичних походів.

5. ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМКУ

Дослідження підтвердило, що формування екологічної компетентності є актуальною проблемою, яка потребує комплексного підходу. Туристична діяльність є ефективним засобом формування екологічної компетентності завдяки

безпосередній взаємодії з природою та можливості практичного застосування екологічних знань. Визначено ключові компоненти екологічної підготовки майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту, включаючи фундаментальні екологічні знання, методичні та педагогічні знання, практичні навички та ціннісно-мотиваційні орієнтації. Запропоновано конкретні напрямки реалізації набутих компетентностей через інтеграцію туристичної діяльності в освітній процес, такі як проектування екологічно орієнтованих маршрутів, використання туризму для формування екологічної свідомості та розвиток практичних навичок екологічно безпечної поведінки. Підкреслено важливість використання міждисциплінарного підходу та інтерактивних методів навчання для

ефективного формування екологічної компетентності. Визначено перелік дисциплін, що формують необхідні компетентності у майбутніх фахівців з фізичної культури і спорту.

Перспективи подальших досліджень спрямовані на розробку та апробацію методики формування екологічної компетентності здобувачів вищої освіти засобами туристичної діяльності. Доцільно дослідити вплив різних видів туристичної діяльності на формування окремих компонентів екологічної компетентності, а вивчення можливостей використання інформаційно-комунікаційних технологій для підтримки процесу формування екологічної компетентності у контексті туристичної діяльності.

Література

1. Концепція екологічної освіти України: 2001 від 20.12.2001, № v6-19290-01. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v6-19290-01#Text> (дата звернення: 25.02.2025).
2. Державний стандарт базової середньої освіти. Постанова КМУ № 898 від 30.09.2020 року. URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/76886/ (дата звернення: 25.02.2025).
3. Коваль, О. В., Погасій, І. О. Екологічна компетентність учителя Нової української школи. Навчально-методичний посібник в таблицях і схемах. Чернігів: НУЧК імені Т.Г. Шевченка. 2019:40
4. Бузенко, І. Л. «Формування екологічної компетентності майбутніх учителів у процесі фахової підготовки» *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми* 2017: 73.
5. Дмитрук С., Бричук М. Підготовка майбутніх фахівців фізичного виховання з туризму в оновлених освітньо-професійних програмах. *Проблеми активізації рекреаційно-оздоровчої діяльності населення : матеріали XII Міжнар. Наук.-практ. Конф. (23–24 квітня 2020 р., м. Львів). Львів 2020: 317–320.*
6. Національний університет фізичного виховання і спорту України. URL: https://uni-sport.edu.ua/sites/default/files/vseDocumenti/serednya_osvita_fizyczna_kultura.pdf (дата звернення: 25.02.2025).
7. Національний університет фізичного виховання і спорту України. URL: <https://uni-sport.edu.ua/content/katalog-vybirkovyh-navchalnyh-dyscyplin> (дата звернення: 25.02.2025).
8. Національний університет фізичного виховання і спорту України. URL: https://uni-sport.edu.ua/sites/default/files/vseDocumenti/fizyczne_vyhovannya_v_osvitniy_i_vyrobnychiy_sferah.pdf (дата звернення: 25.02.2025).
9. Національний університет фізичного виховання і спорту України. URL: <https://uni-sport.edu.ua/content/katalog-vybirkovyh-navchalnyh-dyscyplin> (дата звернення: 25.02.2025).

References

1. Concept of Environmental Education of Ukraine: 2001 of 12/20/2001, No. v6-19290-01. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v6-19290-01#Text> (access date: 02/25/2025).
2. State Standard of Basic Secondary Education. Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine: 2020, of 09/30/2020, No. 898. URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/76886/ (access date: 02/25/2025).
3. Koval, O., Pogasiy, I. (2019) Ecological competence of a teacher of the New Ukrainian School. Teaching and methodological manual in tables and diagrams. Chernihiv: NUCHK named after T.G. Shevchenko.:40
4. Buzenko, I. (2017) “Formation of ecological competence of future teachers in the process of professional training” *Modern information technologies and innovative teaching methods in the training of specialists: methodology, theory, experience, problems.* p 73.
5. Dmytruk S., Brychuk M. (2020) Training of future specialists in physical education in tourism in updated educational and professional programs. *Problems of activating recreational and health activities of the population: materials of the XII International Scientific and Practical Conference (April 23–24, 2020, L’viv)*, pp. 317–320.
6. National University of Physical Education and Sports of Ukraine. URL: https://uni-sport.edu.ua/sites/default/files/vseDocumenti/serednya_osvita_fizyczna_kultura.pdf (access date: 02/25/2025).
7. National University of Physical Education and Sports of Ukraine. URL: <https://uni-sport.edu.ua/content/katalog-vybirkovyh-navchalnyh-dyscyplin> (access date: 02/25/2025).

8. National University of Physical Education and Sports of Ukraine. URL: https://uni-sport.edu.ua/sites/default/files/vseDocumenti/fizychne_vyhovannya_v_osvitniy_i_vyrobnychiy_sferah.pdf (access date: 02/25/2025).

9. National University of Physical Education and Sports of Ukraine. URL: <https://uni-sport.edu.ua/content/katalog-vybirkovyh-navchalnyh-dyscyplin> (access date: 25.02.2025).

Abstract

BRYCHUK Mariia

National University of Physical Education and Sports of Ukraine

PREPARATION OF PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS SPECIALISTS FOR THE FORMATION OF STUDENTS' ECOLOGICAL COMPETENCE THROUGH THE ORGANIZATION OF TOURIST ACTIVITIES

The article is devoted to the topical problem of forming ecological competence in students by specialists in physical education and sports. The paper substantiates the need to integrate environmental education into the process of professional training, given the growing role of environmental awareness in modern society. It is determined that ecological competence is an integrative personal characteristic that combines cognitive, affective, and behavioral components. Scientific works devoted to the formation of ecological competence are analyzed, and it is revealed that tourist activity is an effective means of its development. The expediency of using tourist activity as a pedagogical tool for the formation of students' ecological competence is substantiated. The article identifies the key components of environmental training of future specialists in physical education and sports, including fundamental ecological knowledge, methodological and pedagogical knowledge, practical skills, and value-motivational orientations. Specific directions for the implementation of acquired competencies through the integration of tourist activities into the educational process are proposed, such as the design of environmentally oriented routes, the use of tourism to form environmental awareness, and the development of practical skills in environmentally safe behavior. The importance of using an interdisciplinary approach and interactive teaching methods for the effective formation of ecological competence is emphasized. A list of disciplines that form the necessary competencies for future specialists in physical education and sports at the National University of Physical Education and Sports of Ukraine is determined. Prospects for further research are aimed at developing and testing methods for forming the ecological competence of higher education students through tourist activities. It is advisable to study the impact of various types of tourist activities on the formation of individual components of ecological competence, as well as to explore the possibilities of using information and communication technologies to support this process.

Keywords: ecological competence, ecological education, tourist activity, specialists in physical education and sports.

Стаття надійшла до редакції 01.03.2025 р.